

ISIDORA
BJELICA

*Zbog njih sam
volela Beograd*

Copyright © 2018, Isidora Bjelica
Copyright © ovog izdanja 2018, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Mojim prijateljima koji su činili ovaj grad velikim,
uzbudljivim i vrednim življenja u njemu.*

SADRŽAJ

<i>Umesto uvoda</i>	9
Milorad Pavić	13
Dragoš Kalajić: Poslednji beogradski Hiperborejac	23
Brana Crnčević: Najduhovitiji čovek na Balkanu, ili nadgledanje policije	33
Dinko Tucaković: Vunderkind iz Zenice	41
Bogdan Tirnanić Tirke	47
Olja Ivanjicki: Ruska plemkinja sa Kosančićevog venca	55
Nebojša Đukelić: Džentlmen kome je sve bilo jasno	61
Ksenija Zečević: Kompozitorka koja je volela drvoseču	67
Nikola Kavaja: Atentator na Tita na čaju kod nas	75
Profesor Nikola Milošević	81
Miro Radojčić: Džentlmen i novinar	87
Ksenija Pajčin: Večita beogradska devojčica	93
Slavko Ćuruvija	99

Vidan Bunuševac	105
Na prvoj liniji fronta sa Stevom Žigonom ili Sartr u autobusu	111
Ratko Đurović: Dramaturški guru.	119
Miodrag Bulatović Bule	127
Dragan Sakan: Mistik, genije advertajzinga, <i>Sakan ex machina.</i>	135
Moma Dimić: Od Mirijeva do beskonačnosti	141
Branko Vukojević: I više od rokenrola	147
Vlada Divljan: I više od Idola	155
Delča: Nestvaran poput Harolda Lojda	161
Momo Kapor: Hercegovac u Beogradu	167
Živojin Pavlović: Čovek koji je napravio Džimija Barku	173
Olga Stojanović: Boemka i diva	179
Jov, koji je „znao“ da nema Boga.	185
Gera: Jedan razgovor od deset sati	191
Raša Livada: Siva eminencija srpske elite ili čovek koji je znao previše.	195
Boba Selenić i Jovan Hristić: Beogradski profesori .201	
Ana Radmilović: Najtužnije i najpametnije oči Beograda	207
I posle Bate – Bata	213
Jovan Ćirilov: Mali Princ Beograda	219
Dragana Ćosić: Dobra vila Beograda	225
Lepi Gaga	231
<i>O autorki</i>	237

Umesto uvoda

Koliko mi je pust Beograd otkako vas nema. Sva ta naša prijateljstva uzimali smo zdravo za gotovo...

Ova knjiga je podsećanje i na žive i na one koji su otišli u drugu dimenziju, a koji su u jednom trenutku svog života činili ovaj balkanski grad na neki način čarobnim. Ona govori o našim dušama koje su se dodirivale. Sve to što se dešavalo samo je jedan segment lepote. Svaki čovek, svakog dana u svom kratkom životu, dodirne toliko duša a da često nije ni svestan veličanstvenosti tih susreta. Ova knjiga nije samo podsećanje na takve trenutke, ona istovremeno poručuje svakom čitaocu da osvesti svoje susrete s dušama. Kako su oni najumniji ponavljali, imamo čudnu osobinu da zakopani u prošlost ili budućnost ne primećujemo koliko je toga velikog, lepog i duhovitog oko nas i kako posebna, divna bića ulaze u naš život a da za to često nismo dovoljno blagodarni.

Prijateljstvo je jedini nebeski odnos na zemlji. Daleko od animalne požude tela za telom, daleko od biološke

determinisanosti da volimo one koji su naše krvi, daleko od svakog interesa i kalkulacije, prijateljstva su zagrljaji duša u telesnom svetu. Ova knjiga je podsećanje koliko su ti dodiri i zagrljaji duša bitni za svakog od nas i kakvo je to čudesno blago.

Milorad Pavić

*Sećam se kad smo se zapalili
u ladi nivi, pa su dolazili
vatrogasci da nas gase...*

Niko od onih koji će učiti o Miloradu Paviću iz čitanki nikada neće shvatiti koliko je Miša bio poseban, otmen, zabavan i nadasve umetnik, i u kojoj meri je bio u pravu onaj Amerikanac koji je napisao da on razmišlja na način na koji mi sanjamo.

Kao devojčica čitala sam Mišine knjige i mislila da je sa druge planete. Nedostupan, apartan genije koji živi samo za svoje romane, dva hrta i lulu – bar tako su ga predstavljali u medijima. Još dok sam bila student Milorad je, baš kao i svaki veliki, poznati pisac, izazivao mnogo strasti kod mladih intelektualaca i neretko su se povodom njega svađali, što je znak koliko su ga čitali, zavideli mu i pitali se odakle je u nizu svih tih ruralnih imidža isplivao jedan takav barokan post-postmoderan pisac, kome je Bog dao toliko talenata i potpuno drugi osećaj za stvarno koji je širio na sve oko sebe. A to kako je Miša osećao ljude i svet, koliko je radosti bilo u njemu, nije se moglo sakriti kao što princ nije mogao da sakrije svoje manire među seljanima,

tako da je ono zbog čega su ga obožavale hiljade i hiljade ljudi istovremeno bio razlog zbog kojeg su mu drugi zavideli. Kada smo na volšeban način, preko njegove supruge Jasmine, kojoj se dopao sex(e)pistolarni roman koji smo napisali Luna Lu i ja, počeli da se družimo, shvatila sam da je njegova i Ninina priča najveća ljubavna priča koja je postojala na našem surovom Balkanu, gde se nije previše verovalo ni u ljubav ni u zanose.

I našim i njihovim prijateljima naša „bračna prijateljstva“ bila su čudna, ali malograđanski Beograd nikada neće shvatiti koliko nam je zajedno bilo ludo zabavno i o čemu smo sve pričali do kasno u noć.

Moj i Ninin prijateljski odnos postao je toliko intenzivan da je to bilo više od svake ljubavi i strasti. Počele smo da pišemo SMS roman, i to je trajalo mesecima, a onda, posle godinu dana, kada smo sve prebacile na papir, Nina je mislila da je to previše, da javnost to neće razumeti, da je suviše intimno, i tako smo odustale od toga, a ja sam uništila celu prepisku... Verovatno je to uradila i ona. Danas mi je beskrajno žao jer, bez obzira na to što smo odustale od tog tur de forsa, slike i misli našeg života i druženja nepovratno su se izgubile u procepu vremena. Danas su to krhotine sećanja koje svako od nas četvoro čuva za sebe, a Miša je svoj deo odneo u drugu dimenziju, ako se tamo išta može odneti.

Osećam izvesnu obavezu, skoro kao masonsko ćutanje, da ne otkrijem detalje našeg umetničkog druženja koje je zbunjivalo Beograd, ali sa druge strane nemam razloga da ovde ne podelim nekoliko slika bliskosti koje ništa ne može da isisa iz stvarnosti koju smo živeli i alhemijom pretvarali u naše nestvarne dane prijateljstva.

Prva slika

Popodne u Nininom i Mišinom stanu punom tuniskih kaveza, knjiga i svetlosti koja se prelama drugačije nego u drugim stanovima. Nina i ja odlazimo u desni deo stana da razmenjujemo naše globtroterske tajne, dok muški glasovi odzvanjaju u hodniku. Tog trenutka svako piše svoju knjigu, i naše knjige se dodiruju u razgovoru i na čudan način upoznaju i pre nego što su se upoznale. Taj čudesni stan, koji je postao i legat, bio je kao Pavićeve knjige, pun tajnih ulaza, prolaza, neproporcionalan, pravi dorćolski lavirint.

Nina i ja smo imale običaj da sa svakog putovanja jedna drugoj nešto donesemo. Taj poklon morao je da bude esencija tog putovanja, ezoterija našeg doživljaja, kvintesencija onog što smo doživele. To poklanjanje trajalo je deceniju. Donosile smo jedna drugoj najčudnije predmete, koji su bili simbol toga koliko smo mislile jedna na drugu i kada smo bile daleko. Bilo da je to frangipani mirišljava so, buda od žada ili japanski lampion, maska Maja... nije važno. To su bili predmeti ljubavi. Miša je o svakom tom predmetu imao svoje priče koje je pričao samo za nas dve.

Druga slika

Krštenje Vile Evandeline u našem malom stanu na Čukaričkoj padini. Htela sam da prisustvuju samo najbliži: kuma Vesna Radusinović, Marić i Nina i Pavić. Vilu krsti današnji vladika Jovan, padobranac i genije. Miša opsednut idejom da je Vila dete novog veka, da njene misli i

ritam primanja slika nemaju veze sa našim. Sećam se kako je onako malu drži u rukama i priča kakvo su čudo deca rođena u 21. veku. Uvek je voleo da je sluša i pokazivao nam koliko su misli novovekovne dece različite od naših.

Treća slika

Useljavamo se u naše potkrovlje na Dorćolu. Naravno, prvi posetioci su Nina i Miša. Miša se sa teškoćom penje na naš četvrti sprat bez lifta. Ja zaista nikada za sve vreme decenijskog druženja nisam mogla da prihvatim da je on '29. godište, uvek mi se činilo da je najmlađi od nas četvoro. Miša se bolje od svih razumeo u nove tehnologije, internet, pa i senzibilitet mladih ljudi. Sedimo u polumraku, u pretrpanom stanu s neraspakovanim nameštajem, pijemo vino i Miša posmatra prozore koji gledaju u nebo, u našem novom stanu u kojem ćemo provesti početak dvadeset prvog veka. Ja presrećna što najzad ne moram da izvlačim krevet: dala sam da mi se napravi ogroman krevet, dva sa dva, iz kojeg gledam nebo. Demonstriram kako je to čudesan osećaj. Onda počinje jaka kiša i vidim da mi kroz prozor direktno kaplje na jastuk. Smejemo se.

Četvrta slika

Treba da odemo u salon da podignemo ladu nivu koju smo upravo kupili. Bordo lada niva u centru *Boban*, naravno Nina i Miša nas prate u tako uzbudljivom činu kupovanja najluđih kola. Sedamo u tvrdi ruski džip, ja za volan, Miša pored mene, Nina i Nebojša pozadi. Srećna izvozim kola i pričam kako sada mogu da vozim i po

tramvajskim šinama. Nismo prešli ni kilometar, kada počinje požar, kola gore, Miša se guši od kašlja, ja se plašim da će ga glupa kola ubiti. Parkiram kola i bukvalno se evakuješmo, čekamo vatrogasce i u oblaku dima valjamo se od smeha kroz kašalj.

Peta slika

Nina i Miša se spremaju na put za Carigrad, ja im dajem detaljna tajna uputstva za boravak u *Peri Palasu*. Kako da traže Titovu sobu, gde se nalazi Hemingvejeva, kako doći do tajne sobe Agate Kristi. Ovaj čudesni hotel za putnike Orijent ekspresa bio je i naše i njihovo omiljeno odredište, u njemu su čuda prirodna stvar. Nina je spavala u Jovankinom škripavom krevetu. *Pera Palas* sa pogledom na Plavu džamiju čuva najveći broj naših tajni.

Šesta slika

Plejboj je najzad došao u Srbiju. Retki su intelektualci poput Miše koji znaju da to nije magazin sa golim cicama, da je stvar u kontrapunktu najozbiljnijih razgovora i golih riba. Artur Demek, moj dragi urednik, čovek sa kojim mi je uvek bilo zadovoljstvo da radim i koji je imao najbolji osećaj za medije, odlučio je – kada sam, umesto da po zadatku intervjuišem budućeg gradonačelnika Đilasa, uradila onaj spektakularni razgovor sa Vučićem – da se Miša i ja ispričamo za javnost. Da sve ono što smo krili po našim književnim salonima ispričamo javno. Tako nastaje najprovokativniji i najzanimljiviji intervju, u kojem je Miša bio spreman da priča o onome o čemu se niko

dotad nije usudio da ga pita. O uticaju masonerije na njega i karijeru, o poreklu njegove porodice, o politici, o metafizici, o njegovoj strasnoj, čudesnoj vezi sa Ninom. Beograd zapanjen, Nina misli da smo preterali, ja, kao i Demek, mislim da je bilo divno. Šteta što je moralo da se krati, tako da je u nekom raspadnutom kompjuteru nestao neobjavljeni deo intervjuja.

Sedma slika

Na neki neobičan način beogradska čaršija je uvek bila ljubomorna na one koji su se voleli više nego što je to uobičajeno. Pravim emisiju *Klot frket* o tome. Dragi Nina i Miša, i Milša i Žarko Jakanović. Kakva priča o ljubavi, strasti, ljubavnom preterivanju, obožavanju, ljubomori! Svi čeznemo za preteranom ljubavlju, a onda kada nam o njoj pričaju parovi kojima je to realnost, neki ljudi pucaju od ljubomore. Rejting ide u nebo, ali i ljubomora onih koji ljubavi nemaju. Svi su bili ljubomorni na Nininu priču o njenoj suknji na kojoj su bili oslikani delovi Pavićeve priče.

Osma slika

Zovu me iz nekih novina. Podne je. Kažu, znamo da ste prijatelji, upravo smo saznali da je Pavićeva ćerka izvršila samoubistvo – da li možete da mu to prenesete? U šoku sam. Tresem se. Poznavala sam Mišinu ćerku, nikada nismo dugo pričale, ali bismo se uvek po kiši mimoilazile na njegovim vratima. Znam koliko ju je voleo, znam koliko je voleo oboje svoje dece... Kažem, ne mogu, ne